

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-34-42, факс: 255-33-13, e-mail: comeuroint@v.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

**щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії"»
(реєстр. № 6425 від 13.12.2021, Кабінет Міністрів України)¹**

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою розроблення проєкту Закону, як зазначено у пояснювальній записці, є врегулювання питання видачі дозвільних документів у сфері використання ядерної енергії та забезпечення радіаційної безпеки відповідно до права ЄС.

Законопроєктом передбачається:

1) запровадження процедури інформування суб'єкта діяльності на його сповіщення про наміри щодо можливості провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання: без ліцензії та без державної реєстрації джерел іонізуючого випромінювання; без ліцензії, за умови здійснення державної реєстрації джерел іонізуючого випромінювання у встановленому порядку; після подання заяви та отримання ліцензії, за умови здійснення державної реєстрації джерел іонізуючого випромінювання у встановленому порядку.

2) удосконалення ліцензування шляхом виключення переоформлення ліцензії, як такого, що не передбачене правом ЄС та, у зв'язку з цим, перегляду підстав для внесення змін до ліцензій у сфері використання ядерної енергії;

3) можливість залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду та наводяться підстави для прийняття такого рішення. Введення такої норми оптимізує діяльність органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки та заявника.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 9 лютого 2022 року (протокол № 97) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється:

- 1) *Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони* (далі – Угода про асоціацію).
- 2) *Директивою 2013/59/Євратом Європейської Ради від 5 грудня 2013 року про встановлення основних норм безпеки для захисту від загроз, зумовлених впливом іонізуючого випромінювання, і скасування директив 89/618/Євратом, 90/641/Євратом, 96/29/Євратом, 97/43/Євратом і 2003/122/Євратом* (далі – Директива 2013/59/Євратом).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

- 1) Співробітництво України та ЄС у сфері ядерної безпеки передбачено у статті 342 та Додатку XXVII-B, частина «Ядерна енергетика» Угоди про асоціацію.

Законом України «Про Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 06.06.2019 року затверджено «Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яким Додаток XXVII до Угоди про асоціацію був оновлений.

До оновленого розділу «Ядерна енергетика» Додатку XXVII-B включено, зокрема, Директиву 2013/59/Євратом.

Передбачено, що положення Директиви 2013/59/Євратом необхідно імплементувати протягом 4 років після набуття чинності Угоди про асоціацію.

- 2) Законопроект доповнює Закон України “Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії” статтею 7¹, встановивши вимоги, відповідно до яких «суб'єкт підприємницької діяльності, який має намір провадити діяльність з використання джерел іонізуючого випромінювання, повинен письмово в довільній формі поінформувати орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки про свій намір та надати повну і достовірну інформацію щодо виду робіт та типу джерел іонізуючого випромінювання».

Таке положення законопроекту не суперечить та узгоджується зі статтею 25 Директиви 2013/59/Євратом, яка зазначає, що «держави-члени забезпечують, щоб

всі обґрунтовані практики, у тому числі визначені в статті 23, підлягали нотифікації».

Стаття 4 Директиви 2013/59/Євратом надає визначення терміну «нотифікація» як: «термін «нотифікація» означає подання інформації компетентному органу, щоб повідомити про намір провадити практику, яка підпадає під сферу регулювання цієї Директиви».

В цій статті законопроект також пропонує передбачити, що «до отримання відповіді від органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки суб'єкт діяльності утримується від провадження будь-якої діяльності з джерелами іонізуючого випромінювання».

Це положення законопроекту відповідає положенню статті 25 Директиви 2013/59/ЄВРАТОМ, яка зазначає, що «нотифікацію здійснюють до початку практики або, для існуючих практик, якнайшвидше після того, як ця вимога стане застосовною. Для практик, що підлягають нотифікації, держави-члени визначають інформацію, яку необхідно надавати у зв'язку з нотифікацією».

Разом з цим, стаття 26 Директиви 2013/59/Євратом передбачає певні випадки та умови незастосування вимоги щодо нотифікації, що не передбачено законопроектом.

Так стаття 26 Директиви 2013/59/Євратом зазначає:

«1. Держави-члени можуть вирішити, що нотифікація не потрібна для обґрунтованих практик, які передбачають залучення:

(а) радіоактивних матеріалів у випадках, коли відповідні кількості активності сукупно не перевищують значення для звільнення від нотифікації або отримання дозволу, наведені в таблиці В, колонці 3 додатка VII, або вищі значення, які, для конкретних застосувань, затверджені компетентним органом та відповідають загальним критеріям незастосування вимог щодо нотифікації або отримання дозволу та звільнення від контролю, установленим у додатку VII; або

(б) без обмеження статті 25(4), радіоактивних матеріалів у випадках, коли концентрації активності не перевищують значення для незастосування вимог щодо нотифікації або отримання дозволу, наведені в таблиці А додатка VII, або вищі значення, які, для цілей конкретного застосування, затверджені компетентним органом та відповідають загальним критеріям незастосування вимог щодо нотифікації або отримання дозволу та звільнення від контролю, установленим у додатку VII; або

(с) обладнання, що містить закрите джерело, за умови, що:

(і) тип обладнання затверджений компетентним органом;

(іі) обладнання не спричиняє, за нормальних умов роботи, перевищення потужності дози в $1 \mu\text{Sv} \cdot \text{h}^{-1}$ на відстані 0,1 м від будь-якої найближчої поверхні; та

(ііі) умови для перероблення з метою подальшого використання або для захоронення визначені компетентним органом; або

(d) будь-якого електричного приладу за умови, що:

(i) він є електронно-променевою трубкою для відображення візуальних зображень або будь-яким іншим електронним приладом, який працює за різниці потенціалів, що не перевищує 30 кіловольт (кВ), або типом приладу, затвердженим компетентним органом; та

(ii) він не спричиняє, за нормальних умов роботи, перевищення потужності дози в $1 \mu\text{Sv} \cdot \text{h}^{-1}$ на відстані 0,1 м від будь-якої доступної поверхні.

2. Держави-члени можуть не застосовувати вимогу щодо нотифікації до окремих типів практик за умови відповідності загальним критеріям незастосування, установленим у пункті 3 додатка VII, на основі оцінювання, яке свідчить про те, що незастосування - це найкращий варіант».

3) Законопроект пропонує встановити певні вимоги до процедури отримання ліцензії, вилучення документів з ліцензійних справ, внесення змін до ліцензії, деякі вимоги до заяви для отримання ліцензії.

Стаття 6 Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» зазначає, що «вимоги та умови безпеки (ліцензійні умови) провадження діяльності у сфері використання ядерної енергії затверджуються органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки».

Наказ Державної інспекції ядерного регулювання України №12 від 28.01.2015 року «Про затвердження Положення про перелік документів, що подаються експлуатуючою організацією для отримання ліцензії на провадження діяльності на окремому етапі життєвого циклу ядерної установки» має Додаток 1 «Перелік документів, що додаються до заяви на отримання ліцензії на провадження діяльності на етапах будівництва та введення в експлуатацію ядерної установки», який не містить важливих положень для гарантування відповідного рівня безпеки, які зазначені в Додатку IX Директиви 2013/59/Євратом.

Додаток IX Директиви 2013/59/Євратом передбачає надання наступної інформації, яка обов'язково долучається до заявки на отримання ліцензії:

- «(a) Відповідальність та організаційні механізми захисту та безпеки.
- (b) Компетентність персоналу, у тому числі інформування та підготовка.
- (c) Конструктивні особливості установки та джерел випромінювання.
- (d) Передбачуване професійне опромінення і опромінення населення за нормальної експлуатації.
- (e) Оцінка діяльності та установки з точки зору безпеки для того, щоб:
 - (i) визначити шляхи, якими можуть виникнути потенційні опромінення або випадкове та ненавмисне медичне опромінення;
 - (ii) оцінити, мірою можливості, імовірності та величини потенційного опромінення;
 - (iii) оцінити якість і масштаби заходів захисту та безпеки, у тому числі конструктивних особливостей, а також адміністративних процедур;
 - (iv) визначити експлуатаційні межі та умови експлуатації.
- (f) Процедури в аварійних ситуаціях.

(g) Технічне обслуговування, випробування, інспектування й обслуговування з метою гарантувати, що джерело випромінювання і установка продовжуватимуть відповідати вимогам проєкту, експлуатаційним межах та умовам експлуатації протягом усього їхнього строку служби.

(h) Управління радіоактивними відходами та механізми захоронення таких відходів, відповідно до застосовних нормативних вимог.

(i) Управління вилученими з використання джерелами.

(j) Забезпечення якості».

Враховуючи те, що вимоги до інформації та документів, які повинна містити заява на отримання ліцензії на провадження діяльності у сфері використання ядерної енергії регулюються для держав-членів ЄС на наднаціональному рівні – в праві ЄС, доцільно, щоб такі правові норми в законодавстві України регулювались на рівні закону України.

4) Окремо треба зазначити, що відповідно до п.5 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію «Україна проводить консультації з Європейською Комісією щодо сумісності з положеннями *acquis* ЄС будь-якої законодавчої пропозиції у сферах, що мають бути наближені до законодавчих актів ЄС, перелічених у додатку XXVII-B, до набрання чинності такої пропозиції. Обов'язок проводити консультації стосується пропозицій про внесення змін до вже наближеного національного законодавчого акту, незалежно від юридичної форми такої пропозиції».

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у сфері використання ядерної енергії» від 18.09.2019 року було розроблено Державною інспекцією ядерного регулювання України на виконання Директиви 2013/59/Євратом та вносить зміни до Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії».

Тому Закон України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» можна вважати таким, що «вже наближений до законодавчих актів ЄС», а отже п.5 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію застосовується до цього законопроекту. Уряд України зобов'язаний провести консультації з Європейською Комісією по законопроекту, який вносить зміни до Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» з метою оцінки «сумісності законопроекту з відповідними положеннями *acquis* ЄС».

У випадку проведення Урядом України консультацій з Європейською Комісією по законопроекту відповідно до п. 6 та 7 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію застосовуються наступні дії: «Україна утримується від введення в дію актів, поданих на проведення консультацій, зазначених у пункті 5 та 6, до того, як Європейська Комісія завершить оцінювання сумісності законопроекту з відповідними положеннями *acquis* ЄС та у випадку, якщо Європейська Комісія дійшла висновку, що законопроект є несумісним із зазначеними положеннями *acquis* ЄС».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить цілям Угоди про асоціацію, але потребує доопрацювання з метою більш повного врахування норм Директиви 2013/59/Євратом.

В той же час, відповідно до пункту 5 Додатку XXVII-A Угоди про асоціацію Україна зобов'язана провести консультації з Європейською Комісією з метою оцінки сумісності законопроекту з відповідними положеннями права ЄС.

Враховуючи вищезазначене, необхідно відтермінувати розгляд законопроекту до отримання відповідного висновку Європейської Комісії.

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EED52E007FC38E00
Дійсний до: 20.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-20/10-2022/38317 від 10.02.2022

830899